

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ

Aan de dames en heren,
leden van de gemeenteraad

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ

ONDERWERP
Samenvatting domeinronde fysiek 9 april
inzake voorontwerp omgevingsvisie
BEHANDELD DOOR
SMG (Sven) Cimmermans

DATUM
5 juni 2025
Verz. 13 juni 2025
TELEFOONNUMMER
043 350 5396

BIJLAGEN
1

ONZE REFERENTIE
2025.02131

E-MAILADRES
sven.cimmermans@maastricht.nl

FAXNUMMER

UW REFERENTIE
--

Geachte raadsleden,

Op 9 april jl. is het Voorontwerp van de Omgevingsvisie Maastricht 2040 besproken in de verbrede domeinronde Fysiek. In deze sessie zijn de hoofdlijnen van de visie toegelicht middels drie pitches en heeft u gesproken over de inhoudelijke koers, ambities en opgaven voor de fysieke leefomgeving van Maastricht.

Horende bij het agenderen van een peilingvoorstel nemen wij uw aandachtspunten die voortkomen uit de bespreking mee, in dit geval bij de doorontwikkeling van het voorontwerp omgevingsvisie naar een ontwerp omgevingsvisie. In bijlage bij deze raadsinformatiebrief is een samenvatting opgenomen van de bespreking in de domeinronde fysiek.

De ontwerp Omgevingsvisie zal voor het zomerreces ter besluitvorming in college worden behandeld. Uw raad zal worden geïnformeerd over dit besluit, en vervolgens zal de omgevingsvisie ter inzage worden gelegd voor inspraak door inwoners, organisaties en andere belanghebbenden. De opbrengsten uit de zienswijzeperiode zullen bijdragen aan de Omgevingsvisie die later dit jaar ter bespreking en besluitvorming aan uw raad wordt voorgelegd.

Wij danken u voor uw constructieve bijdragen tot dusver en houden u op de hoogte van de vervolgstappen.

Hoogachtend,

Frans Bastiaens
Wethouder Stedelijke Ontwikkeling, Cultuur, Veerkrachtige Wijken en Ouderenbeleid

DATUM
5 juni 2025

Bijlage

Domeinvergadering Omgevingsvisie – 9 april Samenvattend verslag op breder gedragen hoofdlijnen

Op woensdag 9 april 2025 vond de domeinvergadering Fysiek plaats over het peilingvoorstel en het voorontwerp van de omgevingsvisie. Bij deze bijeenkomst waren ook raadsleden van andere domeinen uitgenodigd. Het was waardevol om hierover samen in gesprek te gaan.

De bijeenkomst bood de gelegenheid om stil te staan bij een aantal belangrijke vragen: *Welke koers willen we als stad varen? Wat voor fysieke leefomgeving streven we na, en hoe sluit dat aan op bredere maatschappelijke uitdagingen die we met elkaar willen aanpakken?*

Per thema zijn hieronder de belangrijkste inzichten uit het gesprek samengevat. Deze rode draad nemen we mee in de verdere uitwerking van het voorontwerp. Ter volledigheid is een overzicht van de getoonde slides en de bijbehorende pitches bijgevoegd.

Thema 1:

Een evenwichtige bevolkingsopbouw als fundament voor een brede welvaart

De eerste pitch benadrukt het belang van een evenwichtige bevolkingsopbouw als basis voor brede welvaart in Maastricht de komende jaren. Hieronder de rode draad doorheen de opmerkingen op de introductie, het peilvoorstel en het Voorontwerp Omgevingsvisie.

De bewuste keuze voor een levendige en diverse samenleving waar jong en oud samenkomen vraagt iets van de stad. Het streven naar een evenwichtige bevolkingsmix zorgt voor dynamiek en een ontwikkelde, aantrekkelijke en herkenbare stedelijke identiteit. Dit betekent dat inwoners zich bewust moeten zijn dat deze heldere keuze ook zichtbare consequenties heeft voor de inrichting en het gebruik van de leefomgeving.

De focus van nieuwe woningbouw ligt op een gevarieerd woningaanbod voor starters, gezinnen en ouderen. Verspreid over meerdere locaties en prijsklassen. Zo ontstaat een inclusieve stad waarin iedereen een plek kan vinden. Adresseer daarbij ook zo gedetailleerd mogelijk het aspect betaalbaarheid in de omgevingsvisie, werd aangegeven.

DATUM
5 juni 2025

Verdichting binnen de stad blijft belangrijk, maar kent grenzen. Daarom is uitbreiding aan de stadsrand – bijvoorbeeld in Borgharen – een logische aanvulling. Goede locatiekeuzes en duidelijke ruimtelijke spelregels zijn daarbij onmisbaar. Tegelijk wordt erop gelet dat de leefbaarheid niet onder druk komt te staan. Openbare ruimte, groen en sociale kwaliteit krijgen daarom nadrukkelijk aandacht in de verdere uitwerking na vaststelling van de omgevingsvisie. Hoogbouw kan bijdragen aan ruimtelijke kwaliteit, mits zorgvuldig ontworpen en gestuurd op kwaliteit. Gebouwen met een menselijke maat, die aansluiten bij het karakter van Maastricht, verdienen de voorkeur. Het gaat om stedelijkheid met ziel en betekenis – niet om onpersoonlijke gebouwen die nergens bij horen.

De inrichting van de stad moet voor iedereen toegankelijk zijn. Daarom worden toegankelijkheid en ruimtelijke kwaliteit concreet zichtbaar gemaakt. Het evenwicht tussen wonen, werken en groen wordt inzichtelijk, zodat ruimtelijke keuzes in samenhang worden afgewogen. Tegelijk zijn er duidelijke grenzen nodig: de Molenweg blijft de harde grens voor verdere verstedelijking. Zo blijft open ruimte behouden en is duidelijk waar de groei moet plaatsvinden.

Als het gaat om wonen, is het zaak slimme keuzes te maken. Ventiellocales kunnen bijdragen aan betere doorstroming en meer betaalbare woningen, vooral voor ouderen en lagere inkomens. Ruimtelijke keuzes moeten daarbij altijd in samenhang worden gemaakt – met oog voor wonen, mobiliteit en leefbaarheid. Dat is extra belangrijk in een monumentale stad als Maastricht, waar de ruimte beperkt is.

Participatie blijft belangrijk – mits doelgericht. Een stapeling van – interne – langdurige (voor-)trajecten – ook met ontwikkelaars – moet worden vermeden. Duidelijkheid en zo eenvoudig mogelijk zijn de uitgangspunten van dit soort processen.

Om jongeren, starters en afgestudeerden te behouden is samenhang nodig tussen betaalbare woningen enerzijds en het werkgelegenheidsaanbod anderzijds. De verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is daarin essentieel, net als regionale samenwerking tussen de stad en de regio, die Zuid-Limburg als geheel economisch versterkt.

Ook cultuur speelt een sleutelrol. Het draagt bij aan de leefkwaliteit, de identiteit van de stad en haar inwoners, en bepaalt mede de aantrekkingskracht voor bewoners en bezoekers en is een vestigingsfactor voor bedrijven. Een sterker cultureel profiel vraagt om moderne buurthuizen, culturele spreiding, durf en culturele zichtbaarheid in heel de stad. Hierbij moet letterlijk de ruimte worden geboden aan formele en informele cultuurinitiatieven.

DATUM
5 juni 2025

Mobiliteit vraagt om zorgvuldige keuzes. Parkeerplekken en overstaplocaties aan de rand van de stad worden ontwikkeld met oog voor functionaliteit, ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid. Een autoluwer centrum is een goed en breed gedragen streven, in overleg met de buurt en zonder het per definitie autovrij te laten zijn. Bereikbaarheid wordt telkens afgewogen tegen de kwaliteit van de leefomgeving.

Tot slot vraagt een omgevingsvisie om heldere bestuurlijke lijnen. De relatie met de Maastrichtse omgevingseffectrapportage (MOER) in de omgevingsvisie wordt concreter en meer samenhangend neergelegd. Voor (nieuwe) sleutelgebieden in de omgevingsvisie zoals de Spoorzone worden heldere ambities en ontwikkelrichtingen geformuleerd.

Thema 2:

De ruimtelijke transities zijn opgenomen in de stad en het landschap

De tweede bespreking richt zich op de ruimtelijke transities die Maastricht de komende jaren moet vormgeven. Denk hierbij aan de energietransitie, duurzame mobiliteit en vergroening. In het gesprek kwam de realisatiekracht nadrukkelijk aan bod: hoe maken we deze ambities daadwerkelijk waar, van plan tot uitvoering. Hieronder de rode draad van opmerkingen op de introductie, het peilvoorstel en het Voorontwerp Omgevingsvisie.

De omgevingsvisie van Maastricht schetst een beeld van waar de stad naartoe wil: leefbaar, duurzaam en aantrekkelijk. Dat vraagt om heldere keuzes op een aantal belangrijke thema's, die met elkaar samenhangen. De energietransitie is één van die thema's. Daarin speelt betaalbaarheid voor eenieder een centrale rol. Alle vormen van energieopwekking moeten daarbij worden onderzocht is het bredere pleidooi, zonder al bij voorbaat alternatieven uit te sluiten. De regio is daarin een belangrijke schaalgrote. In diezelfde regio dient in de context van de energie-opgave ook met andere (externe) factoren, zoals de mogelijke komst van de Einstein Telescoop, rekening te worden gehouden.

Lokale initiatieven zoals buurtbatterijen en waterstofstations verdienen ondersteuning en vertaling naar concrete projecten. De onzekerheden richting 2040 maken het inbouwen van enige flexibiliteit in de visie belangrijk. Het meenemen en actief betrekken van inwoners in de energietransitie vormt hierin een belangrijk aandachtspunt.

Ook op het gebied van mobiliteit tekent zich een (verdere) ommekeer af. De ambitie is een autoluwer centrum, waar meer ruimte is voor lopen, fietsen en bijgevolg

DATUM
5 juni 2025

schonere lucht. Park & Ride-voorzieningen helpen daarbij, net als goede fietspaden en veilige looproutes. Tegelijk is maatwerk nodig: niet alles kan tegelijk, en sommige maatregelen – zoals de invoering van 30 km-zones en parkeerregulering – vragen om zorgvuldige afweging. Een duidelijk stappenplan is belangrijk om de transitie zichtbaar en haalbaar te maken.

Klimaatadaptatie middels onder meer vergroening is eveneens onontkoombaar. Meer en beter groen helpt tegen hittestress en maakt de stad prettiger om in te wonen. De 3-30-300-regel biedt daarvoor een bruikbare norm. Tegelijk is het belangrijk dat onderhoud en beheer goed geregeld zijn. Ook waterkwaliteit, het terugdringen van bestrijdingsmiddelen, ruimte voor korte voedselketens en natuurinclusieve landbouw horen bij deze ecologische opgave.

Concreet vraagt dit alles om een visie die richting geeft, maar ook ruimte laat om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Sommige doelen vragen om duidelijkheid – denk aan de ambitie voor een autoluwe stad of het idee van het ondertunnelen van het spoor. Tegelijk is het belangrijk om keuzes stapsgewijs te maken en goed te volgen wat werkt en waar bijsturing nodig is en dit volgens een heldere en transparante cyclus.

Regionale samenwerking is tot slot onmisbaar. Zuid-Limburg is het schaalniveau waarop veel van deze opgaves, denk aan de energieopgave, pas echt gerealiseerd kunnen worden. Samenwerking en goede verbindingen in de regio maken de uitvoering van ambities sterker en realistischer.

De richting in de omgevingsvisie lijkt op hoofdlijn gedragen, met ruimte voor verfijning of aanvulling van onderwerpen. De raad vraagt om door te pakken – met samenhang, realisme en oog voor de praktijk.

Thema 3:

De openbare ruimte wordt optimaal gebruikt voor beweging en ontmoeting

De laatste bespreking focust op het vraagstuk hoe Maastricht zich verder kan ontwikkelen naar een plek voor ontmoeting en wat daarvoor nodig is. Hieronder de rode draad van opmerkingen op de introductie, het peilvoorstel en het Voorontwerp Omgevingsvisie.

Maastricht wil een stad zijn waar alle inwoners thuis moet kunnen komen – in elke wijk, op elke straathoek. Dat vraagt om buurten waarin mensen zich met elkaar

DATUM
5 juni 2025

verbonden kunnen voelen. In wijken is er daarom behoefte aan plekken die het hart van de buurt vormen: met voorzieningen, kleine horeca, werkplekken en maatschappelijke functies die het dagelijkse leven ondersteunen. Vooral in buurten waar nu vooral gewoond wordt en relatief weinig gemengd gebruik is, concludeert het domein fysiek dat zulke plekken van waarde zijn. Sport- en speelplekken, bankjes en laagdrempelige ontmoetingsplekken dragen bij aan een prettig leefklimaat. Ook de groenstructuren moeten nauw verbonden zijn in de stad, waar de inzet op 'goed groen', biodiverser dus, is geïntensiveerd om ruimte te bieden aan zowel mens als dier. De insteek op het mengen van wonen en werken in de stad wordt in het domein breed gedragen en past goed als ambitie bij de nieuwe omgevingsvisie.

In De Heeg laat de aanpak zien hoe belangrijk het is om bewoners te betrekken. Door samen na te denken over de toekomst van de wijk ontstaat meer samenhang en betrokkenheid. Als dit succesvol blijkt, kan het als voorbeeld dienen voor andere buurten in de stad.

Ook in de binnenstad is er behoefte aan ontmoetingsplekken. Vooral jongeren hebben meer ruimte nodig – letterlijk, maar ook beleidsmatig. Het is belangrijk dat niet alleen de meest zichtbare groepen aandacht krijgen. Juist ook voor wie minder snel meedoet, moet er ruimte zijn. Door groepen met elkaar in (informeel) contact te brengen die elkaar niet vanzelfsprekend ontmoeten, groeit de inclusie en creativiteit in de stad op een natuurlijke wijze.

Bij de inrichting van de binnenstad moet voor eenieder duidelijk zijn waar ruimte is voor levendigheid en waar juist voor rust. Tegelijk klinkt breed de wens om economische groei te koppelen aan een toekomstbestendige openbare ruimte. De groei in brede welvaart moet voelbaar zijn in het dagelijkse, kwalitatieve leven.

De ligging van Maastricht in de Euregio biedt veel kansen, die beter benut kunnen worden. Beter bereikbaar zijn, nauwer samenwerken met de regio en het versterken van het internationale profiel van de stad vragen om duurzame en structurele verbindingen – fysiek, bestuurlijk en organisatorisch.

De groen-blauwe structuur – het netwerk van groen en water – loopt als een levensader doorheen de stad, regio en dus ook als '*leitmotiv*' van de nieuwe omgevingsvisie. Deze structuur verbindt plekken, vergroot de biodiversiteit en draagt bij aan de ruimtelijke- en beleavingskwaliteit waar ook sport en spel mogelijk zijn. Het is meer dan natuur alleen: het vormt een ecologisch, sociaal en ruimtelijk raamwerk voor de toekomst.

DATUM
5 juni 2025

*Slide + pitch Thema 1:
Een evenwichtige bevolkingsopbouw als fundament voor een brede welvaart*

Een evenwichtige bevolkingsopbouw als fundament voor een brede welvaart

Hoe ziet dit er in Maastricht in 2040 uit?

- We hebben talent aan ons gebonden en dit heeft geresulteerd in ongeveer 10.000-15.000 extra inwoners.
- Impuls kennis- en maakeconomie: de Maastricht Health Campus, spoorzone en ruimte voor werk in de stad.
- Via inbreiding (verbouw en nieuwbouw) tussen 8.000 en 12.000 woningen gerealiseerd: betaalbaarheid, doorstroming en gemengde buurten.
- Openbare ruimte en bestaande kwaliteit zijn opgewaardeerd.

Peilvraag: hoe kunnen we dit toekomstbeeld nog beter maken?

Beste mensen,

We doen een beroep op uw verbeeldingskracht. Ik ga u in drie delen meenemen naar onze stad in het jaar 2040. In deze drie delen beschrijf ik aan de hand van enkele nieuwe stadsgezichten het toekomstbeeld dat we met de nieuwe omgevingsvisie voor ogen hebben. Dit op basis van een breed gesprek met de stad. Zonder te pretenderen dat we uitsluitend met een visie als een toverstafje de toekomst van onze stad kunnen bepalen en gegarandeerd voldoende middelen hebben om alles uit te voeren, poog ik met dit toekomstbeeld duidelijk te maken wat we in 2040 bereikt willen hebben en bieden we u vanavond de mogelijkheid om aan te geven op welke punten u het hiermee eens bent en op welke punten we dit toekomstbeeld nog beter kunnen maken.

DATUM
5 juni 2025

Inleiding bij sheet 1:

Ik begin. Het is 2040, maandag 9 april 2040 om precies te zijn. We lopen door Maastricht, een stad vol vertrouwde herkenningspunten zoals de raket van het Bonnefantenmuseum, de Sint Servaasbrug, het Eiffelgebouw en de toren van de Sint Janskerk. Een eeuwenoude stad die door de inwoners keer op keer is aanpast aan een veranderende tijd; van een Romeinse handelspost, via een religieus centrum, een garnizoensstad, naar een industriestad.

De laatste grote metamorfose van Maastricht kreeg vorm met de komst van de Rijksuniversiteit Limburg in 1976. Een behoorlijk deel van de industrie in Maastricht was destijds al verdwenen, maar nu bood de universiteit naast een opkomende diensteneconomie een geheel nieuw perspectief op een kenniseconomie met grote aantrekkingskracht op docenten, medici, wetenschappers en vooral studenten.

Toch liepen in 2025 door vergrijzing de arbeidstekorten hoog op. Ook in vitale sectoren als onderwijs en zorg. Dit terwijl ook steeds meer mensen nodig waren voor grote maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie, klimaatadaptatie en waterveiligheid. Er is daarop geïnvesteerd in de aantrekkingskracht van Maastricht op talent en bedrijven. Zo zien we nu een bloeiende Brightlands Maastricht Health Campus met aantrekkelijke onderzoeks- en onderwijsfaciliteiten. Het aantal banen in de medische technologie is er sterk toegenomen. De ontwikkelde kennis en toepassingen zijn van groot belang voor de zorg en gezondheid van mensen in Maastricht en regio.

Na investeringen in de campus trok in eerste instantie vooral theoretisch opgeleid talent naar de stad. Extra inspanning was nodig om ook een aantrekkelijke vestigingsplek te blijven voor praktisch opgeleid talent. Er zijn daarop betere relaties gelegd tussen de kenniseconomie op campus en de maakindustrie, de creatieve sector en de opleidingen in de stad. Zo is gestuurd op betaalbare bedrijfsruimten voor starters, zijn aanvullende programma's voor vakopleidingen ontwikkeld, is woonruimte voor starters gerealiseerd én betere aansluiting tussen beroepsonderwijs en het mkb.

Het ecosysteem beperkt zich inmiddels niet tot de Brightlands campussen in Zuid-Limburg. Ook de maakindustrie profiteert van de samenwerking. Op basis van technologie die is ontwikkeld op de campus breidt de maakindustrie haar aanbod uit met nieuwe duurzame producten. De stuwende kracht van de kennis- en maakeconomie, heeft ervoor gezorgd dat de regionale economie over de gehele linie sterker geworden is.

De gegroeide aantrekkingskracht van Maastricht zorgt echter ook voor permanent druk op de woningmarkt, voorzieningen en de openbare ruimte. En daarmee ook op de solidariteit tussen mensen. Het is voortdurend nodig dat de gemeente bijstuurt, bijvoorbeeld met extra

DATUM
5 juni 2025

investeringen in betaalbare woningen, in de leefbaarheid van buurten, de stedelijke bereikbaarheid en vergroening van de openbare ruimte.

Gelijk opgaand met de groei van banen zijn de afgelopen jaren duizenden woningen gerealiseerd. De realisatie van dit aantal woningen bleek een enorme uitdaging. Behalve dat netcongestie en stikstof voor ernstige vertraging zorgden bleek het een behoorlijke financiële puzzel om het gewenst woningaanbod te realiseren. Door goede samenwerking met corporaties en ontwikkelaars konden met de beschikbare middelen toch veel woningen gerealiseerd worden. Er is efficiënter gebruik gemaakt van de bestaande woningvoorraad door bijvoorbeeld woningen te splitsen. En door onder meer gericht te bouwen voor senioren de doorstroming op de woningmarkt op gang gekomen, waardoor grote woningen vrijkomen voor gezinnen.

Ook zijn specifieke – voor Limburg unieke – woonmilieus toegevoegd die hebben bijgedragen aan de aantrekkingskracht van Maastricht. Denk aan de groene stadsbuurt aan de Maas met gezinswoningen in een kindvriendelijke openbare ruimte dichtbij alle stadse voorzieningen.

Door toepassing van een groennorm bij bouwplannen is gezorgd voor voldoende groen in de directe omgeving. Ook zijn de groenstructuren uitgebreid. Ook dit vraagt wel extra investeringen en soms ook langere voorbereidingstijd. Geïnspireerd door de Groene en Blauwe loper vormen deze structuren in de zomer koele routes als haarvaten door de stad. Ook zijn de Maasoevers aangepakt door ruimte te bieden aan de rivier bij hoog water, maar ook door ze beter te integreren met de stad met groene wandel- en fietsroutes, afgewisseld met markante gebouwen zoals The M.

Dat geldt ook voor de spoorzone waar een voor Limburgse begrippen hoog stedelijke woonwerkmilieu is ontwikkeld met betaalbare woningen voor senioren, starters en studenten afgewisseld met nieuwe kantoorconcepten, voorzieningen en (betaalbare) ruimte voor mkb-ondernemerschap en cultuur. Dit meest versteende stuk van de stad is juist dankzij een stevig stedelijk vastgoedprogramma groener en klimaatadaptief geworden. Door vergroenen te koppelen aan de woningbouwopgave van het Rijk kon in het kader van Limburg Centraal aanspraak gemaakt worden op extra middelen voor duurzame verstedelijking.

Bij het toevoegen van woningen aan de bestaande stad is goed gekeken naar de samenstelling van de buurt en de sociaaleconomische of ruimtelijke opgaven in een buurt. Door te sturen op een goede mix van type woningen (betaalbaarheid, huur en koop) zijn de bewoners van buurten meer divers geworden en krijgt niet langer een kleine groep bewoners de stapeling van sociaaleconomisch problematiek voor haar kiezen. In een aantal

DATUM
5 juni 2025

buurten leidde deze aanpak aanvankelijk tot weerstand en vrees voor verlies van sociale cohesie. De gemeente heeft daarop geïnvesteerd in toepassen van participatie in de vorm van dialoogtafels of buurtateliers tijdens het maken van plannen in de stad.

Bij het principe compacte stad bleek in de praktijk dat een zorgvuldige inpassing van woningen, werkgelegenheid en voorzieningen een keiharde voorwaarde is. Door zoals gezegd steeds te focussen op het oplossen van de (sociaal)economische en ruimtelijke opgaven van een buurt – en niet verdichten tot doel te verheffen – zijn de voor- en nadelen van nieuwe bouwinitiatieven voor zowel de nieuwe als zittende bewoners blootgelegd en konden verschillende belangen worden afgewogen. Een nieuw bouwinitiatief betekent bijvoorbeeld minder uitzicht of privacy en meer mensen en verkeer in de straat. De overheid moet er dan voor zorgdragen dat dit soort initiatieven ook gepaard gaan met investeren in bijvoorbeeld de openbare ruimte en publieke voorzieningen zoals buurthuizen en (informele) ontmoetingsplekken, steeds in samenwerking met de ‘zittende’ inwoners. En dan nog steeds komt het voor dat af en toe een bouwinitiatief leidt tot stevig debat in de gemeenteraad. Op die plek worden dan de verschillende belangen in de stad gewogen en een keuze gemaakt.

Wie rond kijkt constateert dat de aantrekkingskracht van Maastricht niet alleen aanleiding was voor verandering, maar ook de sleutel bleek voor veel verbeteringen in de stad. Gerichte investeringen in de campus, aantrekkelijke woon- en werkmilieus voor starters in de spoorzone en betere ov-verbindingen met andere regio's bleken noodzakelijk om talent aan te trekken en binden. Onze economie is nu toekomstbestendiger en biedt meer relevante banen en carrièrekansen, er zijn meer betaalbare woningen, leegstaande historische gebouwen kregen een nieuw leven en het centrum is een veelzijdige ontmoetingsplek. Buurten zijn groener, veiliger en aantrekkelijker gemaakt. Tegelijkertijd blijft het nodig dat de gemeente leert, bijstuurt en zorgt dat iedereen in onze stad mee kan doen en van deze verbeteringen kan profiteren.

Slide + pitch thema 2:

De ruimtelijke transities zijn opgenomen in de stad en het landschap

DATUM
5 juni 2025

De ruimtelijke transitie zijn opgenomen in de stad en het landschap

Hoe ziet dit er in Maastricht in 2040 uit?

- Stad vergroent verder met groennorm en de stadrandzones.
- Een compacte stad in een groen landschap.
- Locaties zijn ontwikkeld met oog voor waterretentie en natuurherstel.
- Maastricht kent duurzame landbouw en een regulering van bestrijdingsmiddelen.
- Het aanbod *zon op daken* gerealiseerd & andere (wenselijke) vormen van energieopwek.
- Goede alternatieven voor autoverkeer in de binnenstad zijn gerealiseerd.
- Het centrum is autoluwer geworden en de parkeerregulering in de stad is uitgebreid.

Peilvraag: hoe kunnen we dit toekomstbeeld nog beter maken?

Maastricht is anno 2040 aanmerkelijk groener. Dat was ook nodig want Maastricht lag er zo'n vijftien jaar geleden erg versteend bij en het groen dat er was, had weinig functionele waarde. Daarom is stapsgewijs gewerkt aan een samenhangend netwerk van koele en groene plekken en routes door de hele stad. Daarbij zijn verschillende opgaven slim gecombineerd.

Het groen zorgt immers niet alleen voor verkoeling, maar draagt nadrukkelijk ook bij aan de biodiversiteit en het langer vasthouden van regenwater zodat het riool minder snel overstroomt en bomen beter bestand zijn tegen langere droge periodes. Ook nodigt de groenstructuur mensen uit tot bewegen. Daarvoor is de groenstructuur waar zinvol gecombineerd met voet- en fietspaden. In combinatie met de nabijheid van voorzieningen in een compacte stad als Maastricht zijn lopen en fietsen hierdoor steeds populairder geworden, en is het aandeel van de auto afgenomen. Al deze ontwikkelingen dragen bij aan de gezondheid van de Maastrichtenaar.

Hoewel een zeer ruime meerderheid van de stad voor deze transformatie was en nog steeds is, moeten we ook concluderen dat we in 2040 er nog niet zijn. Extra bomen planten in een stedelijke omgeving is door een overvolle ondergrond complex en kostbaar. Dit zet de financiële haalbaarheid van plannen onderdruk. En als extra groen ten koste gaat van een parkeerplek of de opbrengst van eigen zonnepanelen ontstaat meer dan eens de weerstand alsnog. Alleen met een duidelijke lange termijn aanpak en zorgvuldige participatie worden stappen gezet.

Ook de energietransitie is in 2040 nog niet afgerond. Hoewel Nederland al in 2025 wereldkampioen zon opwek was, heeft netcongestie de jaren daarna voor een fikse vertraging gezorgd, zo ook in Maastricht. Terwijl de netbeheerders de afgelopen vijftien jaar een grote inhaalslag maakten, heeft Maastricht niet stil gezeten. Besparende maatregelen zoals isolatie van gebouwen of het efficiënter

DATUM
5 juni 2025

gebruiken van energie waren en blijven no-brainers. Bedrijven zijn daarnaast gaan samenwerken door vraag en aanbod met elkaar af te stemmen. Ook zijn de afgelopen jaar steeds meer lokale restwarmtebronnen van bijvoorbeeld onze industrie ingezet voor het verwarmen van gebouwen en woningen.

De afgelopen jaren heeft bovendien technologische ontwikkeling zonnepanelen lichter en makkelijker toepasbaar gemaakt en ook ervoor gezorgd dat met betaalbare batterijen energie kan worden opgeslagen tot het moment dat het nuttig gebruikt kan worden. Daarmee heeft de toepassing van zonnepanelen op daken alsnog een vlucht kunnen nemen waardoor de transitiedoelen voor 2050 inmiddels weer in beeld zijn.

De overstap van autoverkeer naar fiets en voetgangersverkeer kwam niet vanzelf. Velen maakten zich zorgen over bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid. De gemeente koos bewust voor geleidelijke invoering van maatregelen, ondersteund door investeringen in mobiliteitsalternatieven en de nabijheid van voorzieningen. Toch bleef het een zoektocht naar balans tussen ruimte voor bewegen en het gemak van de auto.

Iets wat heeft bijgedragen aan de leefbaarheid van het centrum is de keuze om in de openbare ruimte de hoogste prioriteit te geven aan lopen en fietsen. In de praktijk betekende dit met name iets voor de rol en positie van de auto. In stappen is de afgelopen jaren P+R Noord uitgebreid en zijn P+R West en P+R Zuid gerealiseerd. Vervolgens is stapsgewijs het autoluwe gebied in het centrum uitgebreid. Op plekken waar behoefte was aan ruimte voor bijvoorbeeld groen, ontmoeten of fietsparkeren zijn autoparkeerplekken op straat en binnenterreinen verdwenen. Voor steeds meer bezoekers en forenzen werd het vanzelfsprekender om te parkeren op afstand. Parkeren in bezoekersparkeergarages is overigens nog steeds mogelijk. Voor wie minder goed ter been is of na een theaterbezoek graag in de auto naar huis gaat zijn er nog steeds plekken in de garages, vaak vooraf te reserveren. Het centrum blijft daarnaast bereikbaar per auto voor bijvoorbeeld bewoners, zorgverlening, maar ook bevoorrading, bezorging en dienstverlening. Het totaal aantal auto's dat dagelijks het centrum inrijdt is per saldo wel duidelijk afgenomen.

Er is tot slot volop geïnvesteerd in het buitengebied. Meest in het oog springend is de parkachtige stadsrandzone van 50 tot 250 meter die in stappen rondom de stad is gerealiseerd. Wie fietst over de Molenweg ziet meteen wat de bedoeling is geweest. Er zijn moestuinen, pluktuinen en voedselbossen voor bewoners, er zijn voedselcoöperaties die leveren aan lokale supermarkten en horecaondernemers. Er zijn sportvoorzieningen zoals een crossfietsparcours, klimbomen en trapveldjes. Het Magische theatertje is een plek voor culturele ontmoeting. Bij hevige regenval buffert de stadsrandzone in diverse waterbergingen het regenwater dat vanaf de heuvels het dal instroomt. De stadrandzone combineert kortom het nuttige met het aangename.

Vanuit de stad zijn ook de groene uitloopgebieden richting het Heuvelland, het Jekerdal en het Zouwdal voor fietsers en wandelaars bereikbaar. In deze gebieden heeft – wellicht wat minder opvallend - misschien wel de grootste transitie plaatsgevonden. De natuur is er uitgebreid door bufferzones rondom en verbindingzones tussen Natura 2000-gebieden te ontwikkelen. Door slimme vrijwillige uitruil en verkoop van kavels is er nog steeds volop ruimte voor landbouw, maar wel op

DATUM
5 juni 2025

een veel duurzamere manier zonder bestrijdingsmiddelen en met veel minder kunstmest. Er worden voedsel en bouwmaterialen verbouwd die in beginsel lokaal worden afgezet. De lokale agrariërs richten zich ook op het beheer van het landschap, wat zorgt voor meer financiële armslag. Er bleek geen blauwdruk te zijn voor deze transitie. Er was maatwerk nodig dat rekening hield met belangen en dat kostte tijd.

De gevolgen van mondiale klimaatverandering kunnen we in Maastricht niet terugdraaien. Dichter bij huis hebben we er wel voor gezorgd dat onze klimaatdoelen in 2050 haalbaar zijn, hebben we bijgedragen aan het herstel van natuur en het toekomstperspectief van boeren. Tegelijkertijd speelden we in op de behoefte aan ontmoeting en recreatie in het groen en niet onbelangrijk, is het stikstofdossier in zoverre vlot getrokken dat er ruimte is om te blijven bouwen aan onze mooie stad.

Slide en pitch thema 3:

De openbare ruimte wordt optimaal gebruikt voor beweging en ontmoeting

De openbare ruimte wordt optimaal gebruikt voor beweging en ontmoeting

Hoe ziet dit in er in Maastricht in 2040 uit?

- Op wijk- en buurtniveau: kloppende harten.
- Het centrum is de ontmoetingsplek voor bezoekers én bewoners van Maastricht.
- Centrum met dynamische alsook luwe plekken.
- Sfeergebieden met eigen identiteit en karakters.
- Voldoende aanbod aan koele en groene routes en plekken.
- Mogelijkheid tot ontmoeten en bewegen: in straten en buurten.

Peilvraag: hoe kunnen we dit toekomstbeeld nog beter maken?

Maastricht is bij uitstek een stad voor ontmoeting. Dat zie je op meerdere plekken terug in de stad. Zo zijn voorzieningen geconcentreerd in kloppende harten in de buurten en wijken. Buurtbewoners delen er de openbare ruimte en komen elkaar tegen bij dagdagelijkse activiteiten.

DATUM
5 juni 2025

Neem bijvoorbeeld De Heeg. Daar leed het verouderde en versteende buurtcentrum vijftien jaar geleden een kwakkelend bestaan. Door een combinatie van investeringen en positieve ontwikkelingen is het hart van De Heeg weer gaan kloppen en is het een fijne plek geworden om te wonen en verblijven.

Dat ging niet van zelf. Er moest door verschillende partijen geïnvesteerd worden in bijvoorbeeld een binnensportvoorziening, een nieuw kerkgebouw, maar ook in het winkelaanbod van de Roserije. Ook is geïnvesteerd in de openbare ruimte en vergroening. Door samenwerking van de parochie, ondernemers en verenigingen bleek veel mogelijk.

Nabij het kloppend hart zijn nieuwe appartementen gebouwd; betaalbaar, zorggeschikt, oftewel zonder drempels en met lift. Veel van de nieuwe bewoners komen uit de buurt zelf. Senioren stroomden door vanuit hun woning naar een nieuw appartement, terwijl jonge gezinnen nu genieten van een gezinswoning met een tuin.

Het bleek voor beide groepen een uitkomst. Het appartement is duurzaam en voorzieningen zoals de bakker, het buurthuis en huisarts zijn nabij. De twee-onder-een-kapwoning biedt voldoende slaapkamers voor een groeiend gezin in een kindvriendelijke wijk met behalve het winkelcentrum ligt ook het primair onderwijs op loop- en fietsafstand.

Door compact en gestapeld te bouwen bleef de groene opzet van de wijk bewaard, tegelijkertijd is het groen aantrekkelijker gemaakt. Er is meer beweegruimte gecreëerd, er zijn meer schaduwplekken, het kloppende hart is per auto bereikbaar, maar de centrale ruimte is autovrij, waardoor het een ideale ontmoetingsplek voor de wijk vormt.

Met buslijn 1 of 2 ben je trouwens vanuit het kloppend hart nog steeds zo in het stadscentrum. Dat centrum is al decennia een succesvol koopicoon met een onverminderd grote aantrekkingskracht, maar wie daar rondloopt ziet ook veel verandering.

Naast de dynamiek van de Grote Staat en het Vrijthof, waar je naar hartenlust kunt shoppen of vanaf een terras mensen kunt kijken, tref je ook een ongekende veelzijdigheid aan verschillende sfeergebieden en uiteenlopende ontmoetingsplekken aan. Met aandacht voor erfgoed, kunst en historie is steeds een eigen identiteit van een deelgebied in het centrum ontwikkeld.

Zo zorgt het industrieel verleden van het Sphinxkwartier voor de sfeer en identiteit van deze culturele hotspot. Zo zijn juist de luwe plekken gekoesterd - bijvoorbeeld in het Jekerkwartier - waar je in alle rust een wandeling kunt maken of een praatje maakt op een bankje.

De afgelopen jaren is groen toegevoegd waardoor in combinatie met schaduw door bebouwing koele routes en plekken zijn ontstaan. De Maasoeverers zijn beter betrokken bij het dagelijkse stadsleven door het realiseren van meer wandel- en fietsmogelijkheden. Hierdoor is het ook op warme zomerdagen goed toeven in het centrum.

DATUM
5 juni 2025

De dynamiek van het centrum is ten opzichte van vijftien jaar geleden beter gespreid. Enerzijds is een deel van de bezoekers - waaronder veel Maastrichtenaren - nu vaker te vinden in het Sphinxkwartier, langs de Maasoevers of in de Spoorzone. Met die nieuwe plekken hebben centrumbezoekers meer keuze, wat zorgt voor enige ontspanning op de drukste plekken in de binnenstad. Anderzijds is door functiemenging in het centrum zowel het aantal inwoners als het aantal banen in het centrum toegenomen. De bestaande panden worden efficiënter gebruikt of kregen eerder een nieuw leven. Het zorgt ervoor dat ook op weekdagen winkels en horeca voldoende aanloop hebben. Tegelijkertijd betekent dit ook dat het bewaken van de leefbaarheid, door grenzen te stellen en continu aandacht te houden voor de balans tussen rust en dynamiek, om dit in goede banen te houden.